

Japonská krize v roce 1990

 penize.cz/nezamestnanost/15206-japonska-krize-v-roce-1990

Stanislav Volek

Stanislav Volek | 22. 11. 2002 | 2 komentáře / 2 nové

V roce 1990 pohasl japonský hospodářský zázrak. Akciový index Nikkei-225 ztratil během jednoho roku přes 40 % a "země vycházejícího slunce" se propadala do zlověstné hospodářské krize, ze které se nevzpamatovala dodnes.

Po druhé světové válce nastaly v Japonsku významné politické a hospodářské změny. Byl vybudován parlamentní systém, postupně byly zaváděny liberální reformy a Japonsko se vydalo na cestu do klubu nejvyspělejších států světa. Podobně jako západní Německo, zažilo také Japonsko masivní poválečný hospodářský růst, který se zpomalil teprve v polovině šedesátých let. **V druhé polovině šedesátých let však pokračovalo začleňování Japonska do světové ekonomiky** a zanedlouho se japonské hospodářství opět vrátilo na růstovou trajektorii, která byla několikrát přerušena jen vlivem vnějších krizí, jako bylo např. zhroucení brettonwoodského měnového systému (1971-73) nebo ropná krize z roku 1973. Další japonský vzestup podpořilo výrazné zhodnocení japonské měny v letech 1975-78 a 1985-89. Také deregulace zahraničního obchodu a finančních trhů urychlila integraci Japonského císařství do světového hospodářského systému.

Díky svému dynamickému růstu a neobyčejné schopnosti inovací **se Japonsko stalo v osmdesátých letech motorem světové konjunktury.** Japonsku se úspěšně dařilo přesouvat těžiště hospodářství z chemického a těžkého průmyslu do elektroniky a

nových technologií. Tato nová odvětví zanedlouho vytvářela dvě třetiny japonského vývozu. Na exportu se významně podílely také automobilový průmysl a stavba lodí. Technické inovace působily na **růst produktivity práce**. Na hospodářský rozkvět měla rovněž významný vliv úroková politika Bank of Japan. **Od roku 1982 základní úrokové sazby neustále klesaly. Diskontní sazba spadla z 5,5 % (1982) na 2,5 % v roce 1987 a tuto úroveň si pak udržela až do roku 1989.** Díky vysokým investičním výdajům státu a výraznému poklesu úrokových sazeb, bylo snadné získat na finančním trhu potřebný kapitál. Levný kapitál podpořil japonské hospodářství, zejména pak jeho exportní odvětví. Peněžní politika centrální banky také příznivě ovlivnila akcie a trh s nemovitostmi.

Důležitým faktorem, který podpořil akciový trh, byla první tranše do té doby státního telekomu "Nippon Telephone & Telegraph" (NTT) v roce 1987. Run na tyto akcie hnal cenu vzhůru a probudil zájem i o další akcie. Levné úvěry a rostoucí akciový trh sváděly mnohé japonské podniky, aby investovaly raději na kapitálovém trhu, než do vlastní činnosti. Zejména společnosti, podnikající v oborech, které (např. těžký průmysl) ztrácely na významu, se snažily tímto způsobem vyrovnat klesající zisky. Tyto podniky výhodně zajišťovaly potřebné bankovní úvěry svým velkým nemovitým majetkem, čemuž nahrávala skutečnost, že ceny nemovitostí šly ruku v ruce s akciovým trhem rychle nahoru.

Koncem osmdesátých let dostal boom gigantické rozměry. Vedoucí index tokijské burzy Nikkei-225 se za tři roky více než zdvojnásobil. Začátkem roku 1987 se Nikkei pohyboval kolem 17.000 bodů a 29. prosince 1989 dosáhl svého absolutního vrcholu 38.916 bodů! Výrazně vzrostly rovněž objemy zobchodovaných akcií. Také trh s nemovitostmi se extrémně nafukoval. Cenový index obytných nemovitostí v šesti největších městech vzrostl z 5.800 bodů v roce 1980 na 20.600 bodů v roce 1989. **Přes výrazný cenový vzestup však nikdo nepředpokládal, že by žebřík do nebe mohl někde končit.** Nebyl problém zajistit úvěr v hodnotě přes

1,2 miliónů dolarů pozemkem v hodnotě jednoho miliónu, neboť se všeobecně předpokládalo, že rozdíl cen se za několik měsíců srovná. Souhrnná cena japonských pozemků byla dokonce čtyřikrát vyšší než cena všech pozemků ve Spojených státech. Na pozadí japonského zázraku se však začaly objevovat a rychle narůstat ekonomické problémy. Kromě nezdravě nafouklého finančního sektoru, pojišťovnictví a trhu s nemovitostmi, to byl stálý růst nezaměstnanosti, což byla bohužel daň racionalizaci výroby a rostoucí produktivitě práce. Mnoho rodin si nemohlo vzhledem k vysokým cenám nemovitostí pořídit vlastní byt a drahé nájem omezovaly kupní sílu obyvatelstva. Vzrůstala vnitřní zadluženost státu a v roce 1988 dosáhla poloviny hrubého sociálního produktu. Jenom splácení úroků spolykalo téměř jednu pětinu státních výdajů. Japonská centrální banka dlouho na konjunkturu nereagovala. Zatímco centrální banky v USA a Německu od roku 1987 resp. 1988 úrokové sazby opět zvedaly, čekala Bank of Japan až do roku 1989, než se rozhodla peníze zdražit.

Aby snížila enormní zadluženost, schválila japonská vláda v roce **1989 daňovou reformu**. Tato reforma zaváděla všeobecnou daň z přidané hodnoty, která měla pozvednout státní příjmy. Centrální banka se také snažila ztížit přístup k úvěrům a zejména omezit rozsáhlé a benevolentní úvěrování na trhu s nemovitostmi. Ve snaze zchladit přehřátou ekonomiku, zvýšila Bank of Japan v průběhu 15 měsíců razantně vedoucí úrokovou sazbu ze 2,5 procenta na 6 procent. Tato pozdní, ale o to **výraznější restriktivní peněžní politika ukončila akciový boom a index Nikkei-225 se počátkem roku 1990 vydal na svou nekonečnou cestu dolů**.

Postupně začaly přicházet zprávy o problémech ve finančním sektoru. Veřejnost se dovídala, že banky běžně poskytovaly svým prominentním zákazníkům úvěry bez řádného zajištění. Nekryté úvěry byly často zamlžovány a skrývány různými účetními triky. Když tyto machinace vyšly na denní světlo, **propadl se Nikkei z 37.400 bodů (konec února 1990) téměř o 10.000 bodů a počátkem**

dubna 1990 přistál na hodnotě 28.002 bodů. Banky zablokovaly poskytování úvěrů, což vyvolalo u mnoha podniků platební neschopnost. Koncem března postihlo investory další zvyšování úroků (na 5,25 %) a na konci srpna se diskontní sazba vyšplhala na 6 %.

Padající burza zasáhla i trh s nemovitostmi. Mizející finanční prostředky způsobily pokles objemu obchodů a společnosti, které ručily svými nemovitostmi za poskytnuté úvěry, se často dostávaly do potíží a musely tyto nemovitosti prodat. Propad cen nemovitostí následoval padající akcie, ale byl zprvu mnohem pomalejší. Také celá japonská ekonomika zvolna, ale nezadržitelně, sklouzávala do recese. Rok 1990 ukončil index Nikkei-225 již jen na hodnotě 23.849 bodů. Na jaře se sice mírně vzpamatoval a přiblížil se k hranici 27.000 bodů, ale další růst byl už nad jeho síly. Stále více šokujících zpráv stresovalo akciový trh a nepomáhalo už ani snižování úrokových sazeb, ke kterému se od poloviny roku 1991 centrální banka odhodlala. **Akcie tedy opět zamířily dolů a rovněž ceny nemovitostí urychlily svůj propad, když ve městech ztratily v roce 1996 přes 50 % svých cen z období boomu.**

Ještě dnes, dvanáctý rok po vypuknutí krize, se japonské hospodářství nevzpamatovalo a stále se nachází v hluboké recesi. Akciový index Nikkei-225 se 14. listopadu 2002 **propadl až na 8303,39 bodů a nachází se téměř 79 % pod svým vrcholem z 29.12.1989.** Japonský finanční systém stále zatěžují špatné úvěry, které se odhadují na 550 miliard USD. V poslední době se navíc musely japonské banky vyrovnávat s dalšími finančními ztrátami na padajících evropských a amerických burzách. Pokusy centrální banky oživit ekonomiku snižováním úrokových sazeb ztroskotaly. **Přestože v roce 1995 poklesla diskontní sazba na 0,5 % a v současné době se nachází na pouhých 0,1 %, nepřineslo toto razantní snížení žádný pozitivní účinek na hospodářství.** Selhaly rovněž pokusy státu oživit ekonomiku zvýšenými veřejnými výdaji, když jediným výsledkem byl enormní vzrůst deficitu státního

rozpočtu. Východiskem z dlouhodobé recese může být snad jen hluboká reforma finančního systému, snížení obrovského státního dluhu a restrukturalizace podnikové sféry, která v současnosti trpí nízkou rentabilitou. Jak dlouho ještě japonská recese potrvá, je však dnes dosud ve hvězdách.

Rok 1990 nebyl osudný jen pro Japonsko, ale přinesl krizi také "zbytku světa", když Irák přepadl a vojensky obsadil Kuvajt a vyvolal tak válku v Perském zálivu.

Podělte se o své názory na japonský hospodářský zázrak. Kdy myslíte, že Japonsko vzpamatuje? Plánujete osobní investice do akcií či fondů z tohoto regionu?

Přeloženo a upraveno ze serveru www.boerse.de.

Rychlé řešení škod na majetku

Zvládněte nečekané situace v klidu. Více než 30 % škod na majetku vyřešíme již v den jejich nahlášení.

Sdílejte článek, než ho smažem

Líbil se vám článek?

-6

AnoNe

Vstoupit do diskuze

V diskuzi je celkem 2 komentářů

Oblíbená témata

Akcie, Akciový trh, burza, Daně, Diskontní sazba, Index, Indexy, Japonsko, krize, nemovitost, nemovitosti, nezaměstnanost, produktivita práce, Úrok, úroková sazba, úrokové sazby, úroky

A tohle už jste četli?

Černé pondělí 19. října 1987

15. 11. 2002 | [Stanislav Volek](#)

Zeptáte-li se dnes burziánů na nejhorší akciový krach, budou kromě známého roku 1929 nejčastěji zmiňovat krach z 19. října 1987. Ostatně toho dne ztratil americký akciový index Dow... [celý článek](#)

Ropná krize v roce 1973

8. 11. 2002 | [Stanislav Volek](#)

Počátkem sedmdesátých let došlo k nebezpečnému politickému vývoji na Blízkém východě, který zprostředkovaně vyvolal těžkou hospodářskou krizi v celém západním světě.

Od první světové války ke světové hospodářské krizi

25. 10. 2002 | [Stanislav Volek](#) | [1 komentář](#)

Burzovním krachem z října 1929 skončila éra „zlatých dvacátých let“. Prozatím však převládalo mínění, že jde jen o krátkodobou korekci trvalého růstu.

Krach na newyorské burze v roce 1929

18. 10. 2002 | [Stanislav Volek](#)

Když se světové hospodářství zotavilo z následků první světové války, otevřela se cesta pro "zlatá dvacátá léta", jak bylo toto období všeobecného rozmachu vzletně označováno.

Hyperinflace v Německu 1923

11. 10. 2002 | Stanislav Volek

Chcete-li vést válku, potřebujete kapitál, veliký kapitál. Většinou se proto válčící strany pořádně zadluží a doufají, že po vítězné (jak jinak!) válce to za ně zaplatí poražení.

Vojenská technika, dobrý tip?

Alergie na euro